

História farského kostola v Pezinku

Z prostriedkov dotačného programu Bratislavského samosprávneho kraja v roku 2019 výskumníci prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD. a Mgr. Michal Franko, PhD v rámci projektu "História farského kostola v Pezinku" vypracovali Súpis archívnych prameňov a literatúry k historickému výskumu dejín nášho farského kostola Nanebovzatia Panny Márie v Pezinku.

Hlavným cieľom I. etapy výskumu (2019) bolo zavŕšiť komplexnú obnovu tak významnej architektonickej pamiatky, akou je náš farský kostol. Zámer spočíval v doplnení existujúcich reštaurátorských a archeologických výskumov o výskum archívno-historický. V tejto fáze archívno-historického výskumu bola ukončená heuristika, teda zhromaždenie dostupných historických prameňov a literatúry k problematike výskumu dejín farského kostola v Pezinku.

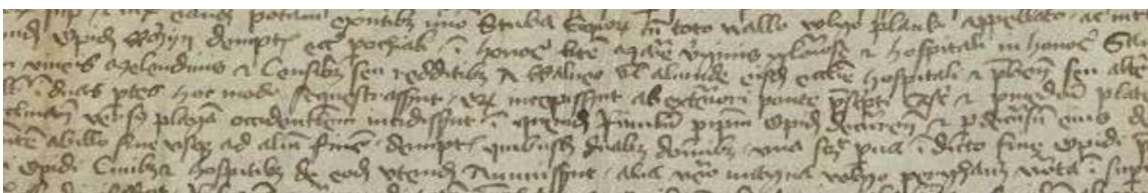
Cieľom II. etapy výskumu (2021) je doplnenie a rozšírenie už existujúcich faktov z obdobia stredoveku o nové poznatky z pôvodného pramenného materiálu a ich následná syntéza. V nej sa sústredíme na dejiny kostola v období stredoveku, pretože toto obdobie nie je systematicky spracované. Výskumom vo Vatikánskom archíve sme získali unikátne poznatky nielen k dejinám farského kostola, ale aj Bratislavskej župy ako jednej z najstarších na našom území. Dokončenie archívneho výskumu vytvorí základ k príprave publikácie k dejinám farského kostola.

Dokončenie archívneho výskumu dotvorí mozaiku doteraz získaných poznatkov a do budúcnosti položí základ k príprave publikácie k dejinám farského kostola v Pezinku. Riešenie výskumu sa zameria na podrobnú analýzu v predchádzajúcej fáze minucióznym výskumom identifikovaných písomných historických archívnych dokladov v domácich, ako aj zahraničných archívnych inštitúciách. V následnej syntéze získaných poznatkov budú výsledky archívno-historického výskumu spojené s doterajšími poznatkami a s kolektívom autorov pretavené do reprezentatívnej monografie (2023), ktorá zachytí kompletný a podrobný prehľad o stavebnom aj historickom vývoji spomínanej národnej kultúrnej pamiatke.

Bratislavský
samosprávny
kraj

Ukážka prameňov

Výrez z listiny Bratislavskej kapituly z 21. októbra 1425 o deľbe Pezinského panstva so záznamom o farskom kostole Panny Márie.

Listina Bratislavskej kapituly z roku 1474, ktorou šľachtičná Katarína, vdova po Adamovi Mařalkovi z Rohova, darovala polovicu zo svojich venných majetkov na prestavbu farského kostola Panny Márie v Pezinku.

Atque Domine Dne Clementissime.

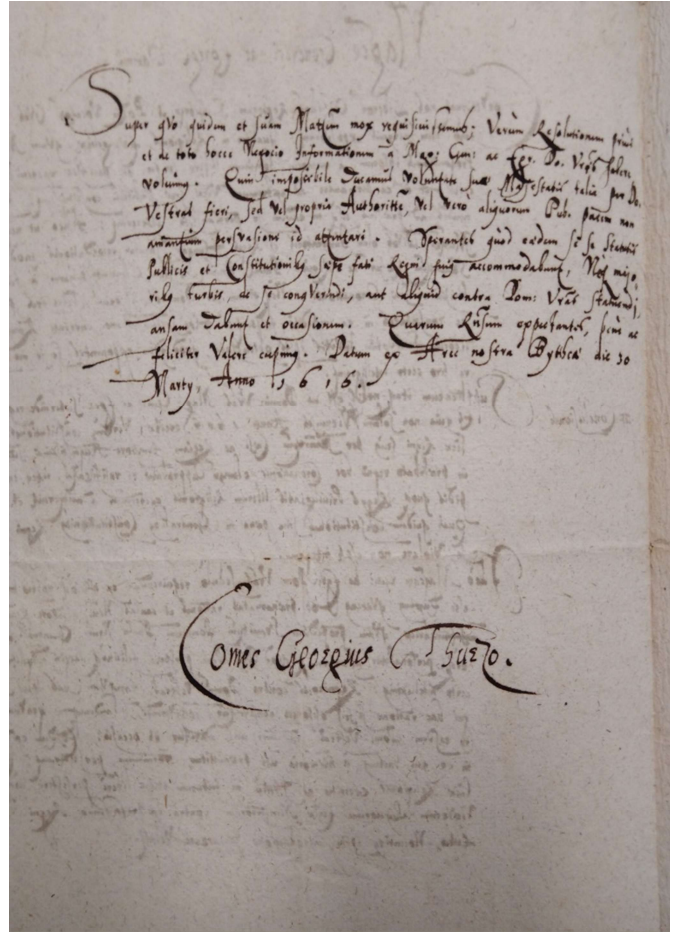
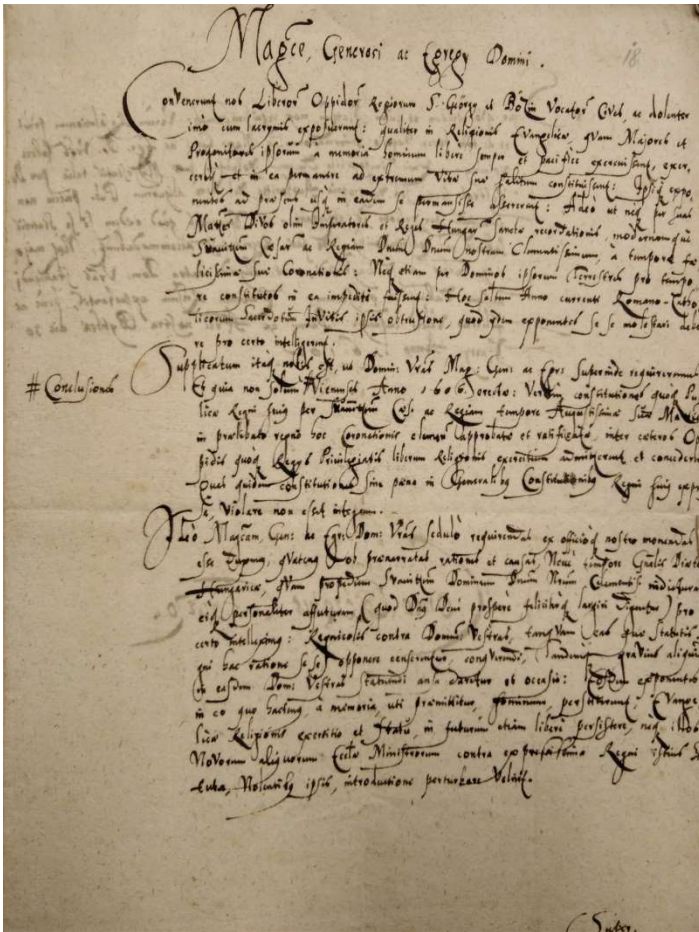
Qualiter post Statutionem nostram medio Regy et Testimony Venerabilis Capituli
Polonien in Anno Millesimo Sexcentesimo Decimo quinto Feria 3ta proxima post
Festum Santi Andreae Apostoli factam ab ontibz nobis in puncto religionum concernen-
te, cuius quidam in Privilegiis nostris literis ad sufficientibus a Sua Sua
Atque Dno R. C. nobis clementer concessit et illorum nulla plane fuit mentio
dictatum sit prelibato Capitulo per si com. Sme suo Anno meo Regy Ge-
orgy Zedchely Inlyta Camera Hungarica, Legio Stratoris, ex literis ipsorum a
Venerabili Capitulo Polonien extractis Statu Regy intelliguntur Communitate S. Ge-
orgy et Boim. Sic a. Videtur contra ipsorum Privilegia per Statuto,
non ipsorum circa exclusum ex Privilegio punctum et Articulum in eo puncto co-
tulisse scilicet de abiectione Christiana ipsorum Propetia et Apostolica fide, et
professione ac receptione Sacerdotum Romani scite additor: et quasi ad id observan-
dum in mutua quod Verbalibz tractatibz super promissa ipsos libertatione citro Ultra
que habuit non invito sed coacte sed sponte compromissum: etiam nunc per
modum solennis Protestationis (quod nunquam horum aliquid ipsis in mentem
venit, ne dum et consentirent vel compromitterent) coram S. C. V. contra di-
cunt et reclamant, pro se ac hereditibz et posteritatibz ipsos in perpetuum. Quod
istis suo tempore et loco in Regy et Capitulo requirere Voluit, tantum ea
quod contraria sunt et contra Privilegia, pro totis, cetera vero in convenientia
pro invidiosis habuerunt. Super quibus sibi ab S. C. V. literas extra dario
fuerunt et distinctas humilime supplicant.

Atque Cell: Vra

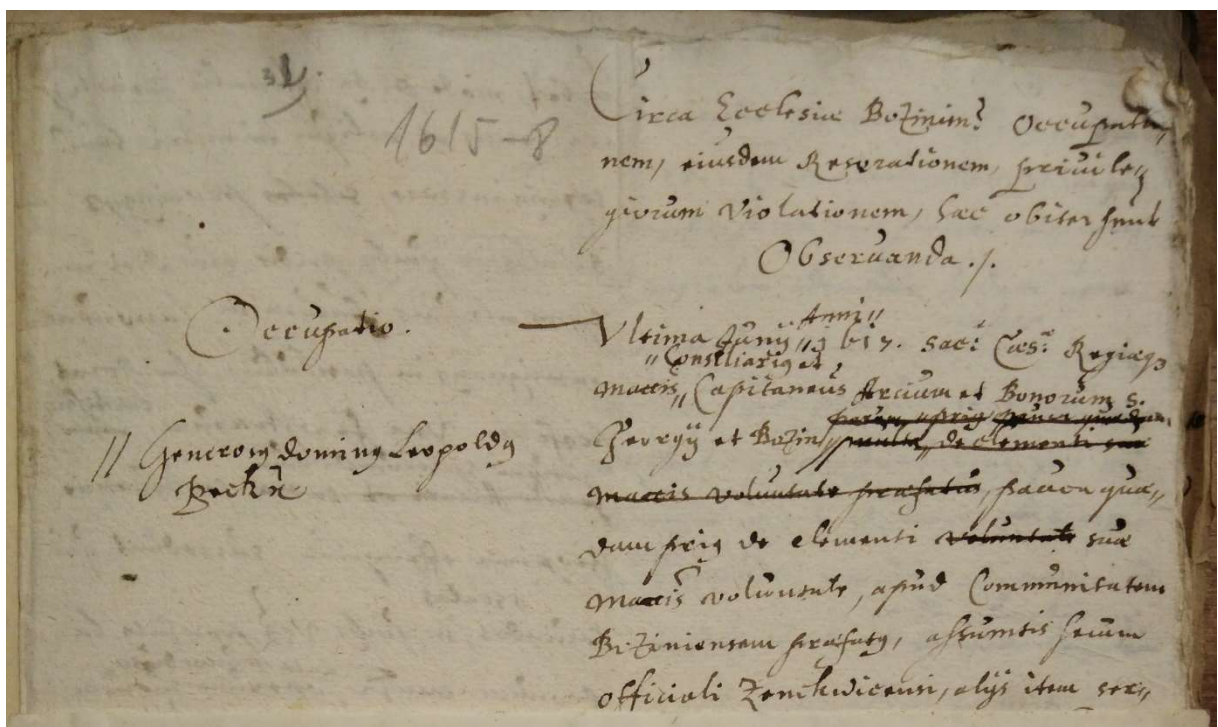
Servitoris humilimi

Communitatis S. Georgy et Boim.

List mestečiek Sv. Jura a Pezinka palatínovi Jurajovi Thurzovi do Bytče,
že v roku 1615, v stredu po sviatku sv. Andreja, podali pri kapitule bratislavského kostola protest
vo veci podržania svojho náboženstva a vierovyznania.
rok 1616, Pezinok.

Paria listiny Juraja Thurzu adresovanej Uhorskej komore v Bratislave vo veci slobodného vykonávania náboženstva a prijatia katolíckych kňazov v mestečkách Sv. Jur a Pezinok.
30. marec 1616, Bytča.

Opis zaujatia pezinského kostola – úvodná časť.
31. august 1617, Pezinok

Ein
Kirchenhaller's über
Lumpfauch und Außsach deren
Meinen Wie auch Berures, Geldt
Zehner Löhlichen Catholischen
Gemein in dero Könicz Frey Reich.
Höflicher Rath von 26. Schmeicern
ANNO 1702 bis 1705. Mercklich
inclusivi Wie innerlich zu sehen
Betreffend.

Úvodný zápis z účtov pezinských kostolných otcov.
rok 1702 - 1705, Pezinok

Ukážka originálnych textov historických prameňov

Item vacavit ecclesia de Basin dicte diocesis. Non fuit facta compositio.

Záznam pápežského kolektora Rufina de Civinio o stave pezinskej farnosti.
rok 1317-1320

„Capitulum ecclesie Posoniensis ... predictum siquidem opidum Bozyn demptis ecclesie parochiali in honore beate Marie virginis gloriose et hospitali in honore sancti Spiritus fundatis, domibusque plebanie et rectoratus ... campanatorie, scole...“

Záznam Bratislavskej kapituly o del'be Pezinského panstva – konkrétne o del'be Pezinka a tunajšieho farského kostola Panny Márie, špitála Svätého Ducha, zvonice a školy.
rok 1425

Universis etc. Raphael etc. Universitati tue notum facimus per presentes, quod reverendus in Christo pater et dominus, dominus Matheus, episcopus sancti Leonis, in Romana curia residens, ex speciali commissione nostra, de mandato etc. et auctoritate etc. nec non vigore supplicationis sub data Rome apud sanctum Petrum octavo idus Novembris anno quarto, dilectum nobis Nicolaum Scriptoris, scolarem Milcouiensem, insuper Strigoniensem, capellanum ad altare beate Marie virginis situm in hospitali sancti Spiritus oppidi Bosinconensis (!), eiusdem diocesis, Rome die Lune, X^{ma} Novembris, ad primam tonsuram et quatuor minores et subdiaconatus insuper, die Martis, XI^{ma} dicti mensis, ad diaconatus, postremo die Mercurii, XII dicti mensis, ad presbiteratus sacros ordines infra missarum solemnia iuxta ritum sancte Romane ecclesie in capella domus sue solite residentie promovit. Datum etc. die XII dicti mensis 1516.

Záznam o vysvätení Mikuláša, syna pisára, klerika Ostrihomskej arcidiecézy a správcu oltára Panny Márie v Pezinku za kňaza v Ríme biskupom Matúšom de San Leone.
12. november 1516